

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
Comitetului de redacție.
Atelierile tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838
GHILBARITIU ȘI SFÎNȚIT DE LUPTELE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.
B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300. Autorități și Societății lei 60
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 79 Inreg. Trib. Brașov S. II No. 6. II. 71/942

Sâmbătă 16 Octombrie 1943

Anul 106

Despre „Astra”

de Eugen Hulea

Adunarea generală a „Astrei” din zilele de 25 și 26 Septembrie a stârnit unele ecouri de presă care merită a fi reținute. În special tinerii mânători de condeie au folosit acest prilej, pentru a exprima puncte de vedere și aprecieri interesante și nu întru toate favorabile ei.

Faptul acesta, în sine, nu este nici nou, deoarece astfel de opinii s'au mai rostit și altădată și nu trebuie să supere pe nimeni, cu atât mai puțin conducerea actuală, care imprimă în prezent „Astrei” felul și ritmul de activitate.

Apoi, față de o asociație care nu are reguli și obiective fixe, ci care a trăit — cum scrie d-l Chinezu în „Gazeta Transilvaniei” — din postularea unei vieți românești integrale, este firesc și ușor în același timp, să se poată formula obiecțiuni, prin preconizarea unor programe noi sau pretenția unui suflu de viață de mai intensă vibrație.

Dat fiind acest caracter al „Astrei”, este de presupus că ea să excludă orice nuanță de mahnire în fața criticilor ce i se adresează, dacă ele pornesc din îndemnul onest al unei contribuții constructive.

Analizând acum, după această precizare de poziții sufletești, caracterul criticii care i se face „Astrei” de către unii, ea se poate formula cam astfel:

Dela 1919 încoace „Astra” se luptă cu greutatea de adaptare la noile condiții de viață, nereușind să-și găsească, până azi, noua ei brazdă de muncă, care să corespundă cu nevoile adânci și permanente ale spiritualității românești pe care o reprezintă. Se poate vorbi, deci, de un „morb” al „Astrei”, contractat în epoca de după Unire. El se manifestă în fastidioase retrospectivități admirative asupra trecutului, spre a ascunde, prin aceasta, lipsa de inițiative și de dinamism creator. La această slăbiciune organică, de natură internă și proprie, s'au adăugat evenimentele externe, războiul și mai ales anul 1940, care au dat programelor ei în curs de desfășurare o lovitură așa de ireparabilă, încât de atunci ea nu-și mai poate reveni, deși tocmai acum i se simte mai arzător lipsa, când sufletul Ardealului este cuprins de sfântă involburare. Pentru a duce la bun sfârșit o misiune atât de grea, cum este aceea de a „valorifica speranțele din inima Românilor de pretutindeni și mai ales a acelor din Transilvania” — „Astrei” i se cere tinerețe, în sens de îndrăzneală în inițiative și de curajul răspunderilor pentru acțiunile puse în aplicare.

În rezumat, cam acesta pare că este, fără pretenție de a-l fi prezentat integral, punctul de vedere critic ce s'a exprimat față de „bătrâna” Asociație, de sigur nu din întâmplare, din partea „băieților”, tineri condeeri. Cam lucrurile acestea se desprind din frumosul articol semnat de d-l Corneliiu Albu în „Timpul”, apărut a doua zi după congres, scris anticipat și fără ca d-sa să fi participat la adunarea și desbaterile dela Sibiu.

O cântărire, cât de sumară, a acestor observații critice, ne duce la con-

Continuare în pagina 3-a

Mi-e frică de bine

de
Ion Colan

Titlul are în el toate elementele paradoxalului, spre a fi socotit drept o nebunie.

Dar oare veacul pe care-l străbatem nu este el însuși paradoxal?

Dacă este adevărat că societatea a intrat într-o fază de descompunere progresivă; dacă este adevărat că microbul turbării a cuprins întregul univers și toate fenomenele, absolut toate, duc spre aceste concluzii amare de ce să nu ne fie teamă de o pace despre care știm de pe acum că nu va fi decât o iluzie, nelegitimată decât de dorința de a se sfârși odată o stare de fapt — războiul — și a începe altceva, un altceva despre care memoria istorică n'a reținut decât elementele de liniște.

Tot ce se întâmplă, însă, trebuie privit în față, fie că ne place, fie că nu ne place.

Este fals — și mulți se consolează în climatul acestei falsități — că războiul actual n'ar fi izbucnit, dacă..., n'ar fi contaminat Europa, dacă..., n'ar fi cuprins universul, dacă...

E ca și cum am spune, că un cutremur de pământ nu s'ar fi produs, dacă nu se întâmpla ceva în interiorul pământului.

Ei bine, nouă ni se pare că tocmai acest ceva ce s'a întâmplat în interior trebuie analizat, lăsând ipoteticului dacă gloria unei discuții în contradictoriu, după ce cataclismul e constatat.

Deocamdată războiul este. Și durează de patru ani, angrenând tot alte și alte națiuni în hora lui sinistră.

Transformarea lui în „mondial” trebuie că a avut alte cauze decât cele difuzate de organele de propagandă ale diferitelor țări în luptă,

care pot fi adevărate, — și în parte sunt — dar nu ele formează miezul problemei.

Din punct de vedere social și politic ceea ce ne poate înspăimânta este evoluția: democratism-socialism-comunism, forme experimentate astăzi, în lichidare, dar nu sfârșite, compromise, dar nu atât de adânc înăt omenirea să le considere falimentare.

Ce va urma?

Încotro ne îndreptăm?

Ce formulă va pune capăt neliniștii sufletului contemporan?

Iată întrebări pe care nu războiul le va rezolva. Războiul va lichida antagonisme formale, nu de adâncime; materiale, nu spirituale. El lucrează pe suprafețe, nu în adâncurile care vor ciocni și după ce armele vor fi depuse.

Câtă vreme, însă, în războiu, de bine de rău, majoritatea națională, procentual luată, luptă pe un singur front, e câștigată pentru un ideal, la încheierea păcii cazanul satanei care fierbe și acum, va continua să fiarbă și ceea ce a mornit în războiu, va izbucni în așa zisa pace, în interiorul fiecărei națiuni, cu furia elementelor deslănțuite, fără ca să i se poată opune ceva, deoarece însăși formulele social-politice oficiale sunt în căutarea albiei lor definitive, așa cum sufletul omenesc contemporan își caută liniștea în diferitele ideologii pe care le tot experimentează.

Nu, n'avem niciun motiv să credem că odată armele depuse, vom avea sen n.

Nu numai națiunile sunt în războiu, ci omul contra lui însuși. Un filosof a spus: N'avem cum să intervenim. Să-l lăsăm să aiureze, până temperatura va scădea la normal.

La colț de stradă

de Dr. N. Căllman

Mai zilele trecute, la colț de stradă, făceam puțină politică socială. Să nu se sperie nimeni. Nu eram în niciun fel de grupare. Făceam politică numai cu mine însumi. Nu aveam în fața mea decât un orb cerșitor. Acesta stătea liniștit. Nici gura nu și-o deschidea, nici mâna nu și-o întindea. Nu deranja pe trecătorii care sburdau de voie bună și unii nu mai încăpeau în haine de traiul prea bun. Cerșitorul stătea liniștit, cu pălăria pe genunchi și aștepta să vie darul lui D-zeu din mâna oamenilor, trecători prin fața lui.

Eu nu sunt sprijinitor al cerșitorului. Sunt chiar contra lui; fiecare om trebuie să trăiască din munca lui. Nu mă doare nimic pentru cel ce nu vrea să munciască, chiar dacă moare de foame. La cerșit nu este iertat să fie lăsat. Ce ne facem însă cu cei ce, din cauza infirmității lor, nu pot munci? De aceștia ar trebui să se îngrijească comunitatea. Noi avem legi care opresc cerșitul. Dar comunitatea nu se îngrijește de nenorocii care nu-și pot câștiga prin munca lor pâinea cea de toate zilele. Și atunci, pentru cei mai mulți infirmi cerșitul trebuie să fie la noi o profesie care să le aducă cele necesare pentru viață.

Așa-și făcea profesia și cerșitorul-orb din colțul de stradă unde mă găseam. Aștepta să cadă ceva în pălăria de pe genunchi din îndurarea celor care treceau prin

Continuare în pagina 3-a

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Intoarce de pe front

MIORIȚA

— Da, da... Nicevo!

Zic unii că războiul te sălbătăcește. Știu eu?!

Întreb și mă mir deopotrivă. Numai că niciodată n'am iubit omul mai mult ca dincolo de punctul frontierei, omul îmbrăcat în straie militare, insul acela cu lumea lui adunată într-o raniță sau în cuprinsul împărătesc al unei lazi de campanie.

Singularizat într'un univers de dimensiuni reduse, cu fiecare pas,

cu fiecare etapă, spațial te rupi de ceva, pui distanțe între ce a fost și tine, dar afectiv te simți tot mai aproape de copilărie, sufletul prinde din neant vechiul conținut, curat, cinstit, naiv-creștin, plin de toate gărlele satului, de nucii sburătăciți, de sfeștania cu miros de tămăie și busuioc.

Soldatul de front își iubește pământul, dar nu didactic:

— Copii, iubiți-vă moșia!

Sentențele astea, seci ca alunele

măncate de gărgărițe, aici n'au circulație.

Aici pământul crește în tine, îl simți în vorba camaradului, într'un lucrător de nimic adus de-acasă și păstrat cu grijă în fundul raniței.

Aici, fără să ști de ce și cum, inimile se ngeamănă, pogori în ele ca Harap-Alb în fântână, te regăsești fără să te fi căutat și faci marea descoperire: Omul.

Un om nou, cu totul deosebit de cel de-acasă.

Un om nou, imaterial, spiritualizat ca creștinii din catacombe; mai aproape de armonia universală în care a trăit până acum fără s'o vadă, mai lângă Dumnezeu, căruia i s'a închinat fără să-i simtă înfricoșata divinitate.

E noapte și plouă.

Cum ieși din adăpost, nu te mai poți orienta. O plecare pe vreme d'asta însemnează sinucidere pentru cel ce pleacă, asasinat din partea celui ce ordonă.

INSTANTANEE

Amenda

Intr'o dimineață, destul de timpuriu, m'am pomenit cu'n individ purtând sub braț un chitanțler. Mă căuta pe mine. După vorbă, după port, mai mult decât după teancul de chitanțe, puteai ghici că e un biet salariat, un funcționar dinte cei umili, dintre cei obscuri, pe umerii cărora apasă toată greutatea instituției la care sunt angajați, dar leofa nu li se ajunge să-și cumpere încălțăminte și niște haine ca lumea.

Am spus că mă căuta pe mine, deoarece fusesem amendată pentru necurățirea trotuarului. Am protestat și cu tot dreptul, deoarece această îndatorire am obsesat-o cu strictețe totdeauna. Totuși, în ziua de 3 Octombrie — spune omul — n'a fost trotuarul udat și curățit până la ora 7 dimineața.

3 Octombrie — mă gândesc eu, 3 Oct... da, mi-aduc aminte acum că aproximativ în dimineața acelei zile am văzut de fapt niște pete verzi, diforme, pe sub ferestrele casei mele, care împodobeau trotuarul până sub geamul celui de al treilea vecin. Totodată am auzit atunci un glas de femeie răstindu-se la vâcar pentru ce lasă vacile să umble pe trotuar.

Am achitat deci cei cincizeci de lei încasatorului — atâta era prima amendă — și acesta plăcă mulțumit.

A doua zi trotuarul nostru era decorat la fel ca'n ajun. În dimineața următoare, auzind sunet de tâlângi, am deschis fereastra să văd vacile mergând la pășune. Mărturisesc că eram curioasă să știu care dintre ele se face consecutiv vinovată de călcarea regulilor salubrității. Văzui o vacuță, cea mai mică și mai simpatică dintre toate, albă cu pete mari roșcate. Se îndeletnicea peste drum să smulgă niște foi de păpădie.

N'am deranjat-o. După ce și-a terminat gustarea, o văd că traversează hotărâta drumul și o ia de-a dreptul pe trotuar. Natural, lăsându-și cartea de vizită pe aceeași distanță ca și ieri, ca și alaltăieri. Ce facem acum? Parcă văd că mâne mi se înfățișează iarăși funcționarul cu chitanțierul subțioară. A doua amendă e înzecită, deci nu mai e de glumit. Incepe a mă obseda afacerea aceasta. De câteva zile văd tot pete verzi înaintea mea. Cine e vinovat, cine ar trebui să plătească amenda? Eu, de sigur, nu. Aș mai înțelege să fie vaca mea. Această vacuță roșcată mai are și un obicei simpatic. De cum cotește ușa noastră, seara când se'ntoarce dela păscut, începe a mugli și mugește mereu până ojunge la poarta stăpânului. Întâi am crezut că are vițel; mi s'a spus însă că nu are niciun vițel dar e năravul ei așa. Va să zică e vacă cu nărav. Atunci mă mai pot aștepta la amende.

Vacuța la niciun caz nu e vinovată. Cine știe ce reminiscențe vechi lucrează în subconștientul ei, îndemnuri

Aprecieri istorice despre opera prof. I. Lupaș: Zur Geschichte der Rumänen

II.

5. Henrich v. Srbik, profesor la Universitatea și președintele Academiei din Viena, comunică în scrisoarea d-sale din 5 Iunie a. c. următoarele: „Am citit o bună parte din prea frumosul Dv. volum și vă rog să primiți împreună cu cele mai călduroase mulțumiri, sincerile mele felicitări, căci ceea ce ne-ați oferit reprezintă într'adevăr un rod foarte îmbelșugat. Ați dăruit propriului Dv. popor și științei germane cunoștințe extrem de prețioase”.

6. Albert Eichler, prorectorul Universității din Graz, scrie: „Mi-a procurat o bucurie deosebită bogăția și adâncimea științei Dv., utilizarea înțeleaptă și universală a izvoarelor atât de variate, prevederea Dv. național-politică și arta Dv. de expunere atât de vie și impresionantă. Vă mulțumesc și în numele științei germane pentru colecția schițelor ce luminează aproape întreaga evoluție a istoriei românești. Aceste schițe reprezintă, privindu-le în complexul lor, o prestațiune amplă de primul rang”.

6. Günther Franz, profesor la Universitatea din Strassburg, îl asigură pe autor: „Voi citi cu cel mai mare interes aceste studii, al căror cadru extins cuprinde într'un mod multiplu atât istoria universală cât și cea germană și dintre care o parte se atinge cu propriile mele studii referitoare la istoria răscoalelor țărănești. Mă bucur de pe acum că voi putea să-mi câștig, prin lectura lor învățatură atât de variată din istoria poporului Dv., istorie ce îmi este încă necunoscută”.

8. Dr. Vogt, profesor la Universitatea din Tübingen, scrie: „Am luat din nou cunoștință, cu interes deosebit, despre cele două conferințe din Tübingen și mi-am adus aminte cu bucurie de vi-

zita Dv. — Și acum, citind cartea Dv., mă las condus de Dv. prin domeniul istoric al poporului român și știu că n'aș putea să aflu un conducător mai bun”.

9. Stadelmann, dela aceeași Universitate: „Mă bucur foarte mult de această carte, care cuprinde lămuriri atât de interesante nu numai cu privire la legăturile istorice germano-române, ci și cu privire la o istorie constituțională comparată”.

10. Ludwig Bittner, directorul arhivelor din Viena: „Marea bogăție a cuprinsului acestei cărți mi-a deșteptat admirația. Opera are o mare valoare și pentru lucrările noastre din arhiva imperială a orașului Viena”.

11. Hans Koch, profesor la Universitatea din Viena: „Mă bucur de această operă nu numai pentru faptul că ea umple un gol științific, de care am fost lipsiți atâta vreme, ci și din cauza că ea dă un răspuns competent la multe chestiuni foarte actuale ale prezentului”.

12. Dr. Wüst, Rectorul Universității din München: „Chiar cu prilejul ultimei Dv. conferințe, ce ați ținut-o la München, am avut onoarea să cunosc în Dv. un istoric român, care își îndreaptă cercetările sale, în ultima analiză, spre ținta de a încadra istoria Românilor, — pătrunzând adânc în a-mănuntele ei, — în evoluția generală europeană. Această impresie, ce am avut-o atunci, s'a întărit prin lectura cărții Dv. În special lămuritoare au fost pentru mine expunerile Dv. cu privire la Transilvania, ca bunăoară Ruperia Transilvaniei de Ungaria și Inceputul dominației habsburgice în Transilvania, precum și evenimentul pușin cunoscut al răscoalei țărănești sub Iosif al II-lea”.

I. Gh.

rămase de pe vremea când avea numai două picioare și umbra nestingerită pe trotuare.

Asupra ei nu vreau să se răsfrângă nicio răspundere. E destul de frumos și util aportul care-l aduce. Ne înlesnește să bem o cafea caldă dimineața. Și poate în lumea lor e mai multă solidaritate decât la noi oamenii.

Te pomenesti că am ajunge să nu

mai avem nici această mică porție de lapte dacă le-am declara război. Mai bine punem vina pe vâcar. El are bătă bună, se poate apăra și de amende.

Ecat. Pitiș

Citiți și răspândiți „Gazeta Transilvaniei”

PREDICI ÎN PUSTIU

Respectul de sine însuși

Azi are 58 ani, avocat cu reputație strălucită, fost prefect, fost primar al unui municipiu de frunte.

În liceu era cu câțiva ani înaintea mea, și-mi aduc aminte că mă uitam cu admirație la el, fiindcă deși de condițiune mai modestă de-acasă, era totdeauna ca scos din cutie. Îi plăcea și lui, ca și mie, să-și facă lecțiile în liber pe alele încântătoare și dela el am învățat prima oară să-ți ridici pușin dunga pantalonului înainte de a te așeza pe o bancă. Și azi aceeași siluetă îngrijită, capul sus, umblet plin de sănătate și de valoare proprie, în programul și cuvântul lui de o exactitate matematică, excelent tată de familie, mare iubitor al munților noștri, pe care-i urcă și azi în fiecare săptămână cu aceeași regularitate și elasticitate ca în tinerețe. Niciodată, deși avocat și astfel mai expus clevetirilor, n'a umbrit nici măcar cu o șoaptă cinstea lui ireproșabilă. De o rară distincție în fapta și gândire, prieten de o minunată delicatețe, niciodată vreo vorbă urită n'am auzit din gura lui, deși sub trecutele regimuri se strecurau în partide și multe secături.

În timpul liber cântă bucuros la vioară, — făcând mult timp parte din orchestra filarmonică a orașului în care trăiește și îi place cu deosebire într'o clipă de răgaz să citească romane istorice și biografii romanțate.

Sigur că un astfel de om are foarte multe calități, dar deasupra tuturor acestor calități este una, de care m'am ocupat o viață întreagă: Respectul de sine însuși. Îl confundăm prea adesea cu îngâmfarea, lipsa de modestie, orgoliul, vanitatea sau mândria, noțiuni care se cam incurcă în mintea cercetătorului mai superficial.

Mi-a căzut în mână însă o culetare a lui Iorga: „Fă-ți datoria, ori-când și oriunde, complet și exact; va fi cineva mereu să te vadă: tu însuși”.

Știu deci acum ce-i respectul de sine însuși: este conștiința mereu prezentă că făcând parte din tot ce a creat Dumnezeu mai desăvârșit pe acest pământ — nu am voie să fiu josnic în gândurile, atitudinile și faptele mele, ori mă vede cineva, ori nu.

Dr. M. Suciu-Sibianu.

La Crimeea peste mare noaptea asta a împrumutat ceva din Infernul lui Dante.

Per me si va nella citta dolente,
Per me si va nell' eterno dolore,
Per me si va fra la perduta gente.

Lasciate ogni speranza, voi che entrate.

*

— Domnule locotenent, compania 7-a nu răspunde.

Țânțaru, dela centrala telefonică, pare un Hristos bătut în cuie pe crucea dela răspântii. Ochiul îi sunt căzuți adânc în cap, ascunși în desigurul unor sprincene crescute ca'n junglă. Privește fix clapele centralei lui, învârte manivela cu gesturi automate, încearcă butoanele de contact:

— S'a isprăvit! Nu răspunde. Ce ne facem?

Nenea Niță, pedelul dela liceul Șaguna spunea la fel:

— Azi avem conferință.

— Ce ne facem?

*

Ceasul Bisericii Negre din Brașov o fi bătut de mult miezul nopții.

*

— Ce ne facem?

Intrebarea își înfige colții în tine, ca șenilele tancului în lut.

Locotenentul Pănoiu dela a 7-a — Țiganul, cum îl drăgălășam pe sub ascuns, din pricina tenului sensibil întunecat — e acolo, în fața noastră, în șanțuri cleioase, cu 160 de creștini, ai nimănu. De-l încolțesc Rușii noaptea asta, și-l răzbesc, ei s'au curățat, iar noi ne trezim cu tovarășii în adăposturi.

Maiorul sforăie pe piciul lui, pușfăind șuierat, scrâșnind din măsele și înecându-se, la răstimpuri, ca o batoză de prea multe paie. Uneori mai repede și câte-o frântură de ordin, așa, ca divertisment în ochestrația în care s'a angajat cu toate resursele.

*

Un păduche încearcă marș de a propiere pe sub centură.

*

Mama a rămas singură de două luni. Bătrânul n'a mai vrut să mă aștepte și s'a dus în satul lui, sub o cruce de lemn de fag cioplită din bardă. Nepotul lui Cuță Săbăul nu mai are tată.

*

Fiu-u-u — fl-fl-fl — Bum!

— Domnule locotenent...

Vorbele s'au înțepenit în spaimă. Proiectilul, căzut pe-aproape, a trântit ușa adăpostului de perete, repezind țărână și pietriș până'n colțul maiorului care nu se mișcă. Burlanul dela sobița de campanie a ieșit dela locul lui, scuturându-și funinginea peste „mobila” bărlogului.

*

În adăpost nu suntem decât patru. Maiorul doarme și sforăie. Telefonistul doarme dar nu sforăie. Centralistul, cu receptoarele sudate de urechi, veghiază.

Adjutantul, fără somn, așteaptă, cum așteptă trenul, de unul singur, într'o gară pustie din Dobrogea. Așteaptă

să moară, cu seninătatea copilului dus la dentist să i se scoată o măsea și nu știe ce-l așteaptă.

*

— Bum... Bau-Baum!

— Compania 7-a nu răspunde.

*

— Țânțarule, să vie frunțașul Grecu. Ordinul pornește ostenit, ca pașii prietenului după carul funebru.

*

— Grecule, a 7-a nu răspunde; ia, mă băiatule, pe cineva, și du-te de repară firul. Nu-i putem lăsa singuri...

Omul și-a luat trusa, apucă firul într'o mână — firul Ariadnei din mitologie — pe care dacă-l pierde e pierdut și el, și pătrunde'n noapte.

Frunțașul Ștefan Grecu din Lugoj intră'n baladă.

*

Iar de-o fi să mor
Pe câmp de mohor...

*

La colț de stradă

de

Dr. N. Căllman

Continuare din pag. 1-a

fața sa. Aștepta să se întindă către el mâinile, să se scotocească buzunarele, să se deschidă pungile.

Lumea se îmbulzea să treacă. Trece o lume felurită, bună, cum se spune. Treceau domni îmbrăcați bine, după modă chiar. Ai crede că în zilele noastre nu mai sunt astfel de specimene. Și totuși, dacă stai la colț de stradă, vezi mulți. Fără treabă, rotofei, ei pleacă să-și plimbe bastonul și ceasul cu lanțul de aur pe piept.

Treceau doamne tinere și mai puțin tinere. Iși plimbau fețele scoase atunci din atelierul de înfrumusețare și părul fiert și vopsit în fabricile de coafură și-și arătau hainele luxoase și picioarele. Sburdau de voie bună.

Multe purtau genți mari, din piele luxoasă. Trebuie să apese numai pe un buton și darul lui D-zeu pentru cerșitorul din colț de stradă ar fi putut veni.

Eu priveam și făceam politică socială.

Dar iată că vine și darul lui D-zeu. În fața cerșitorului se oprește un băiețandru. După port era refugiat de prin Someș. Se scotocește prin toate buzunarele; se vede treaba că bani nu prea era de găsit. Dar după căutare a găsit 5 Lei — i-am privit, erau 5 și i-a aruncat în pălăria cerșitorului. Și cu fața satisfăcută de fapta sa a plecat mai departe.

Gândurile mele de politică socială se depănau mai departe.

Imi ziceam: Multora dintre doamnele și domni care au trecut prin fața orbului-cerșitor le-a cam pierit, în zilele noastre, pofta de mâncare și noaptea somnul le este neliniștit. Poartă în ei un gând, turburător de liniște, care face să tresară ori de câte ori se instalează bine în ei. Este gândul negru, că acest războiu ar putea schimba puțin situațiile sociale de azi.

Dar această lume nu face nimic ca gândul urit al ei să fie înlăturat. Stă mereu închisă în găoacea sa. Se preocupă mereu numai de ale sale. Nu vrea să știe

Necazul lui Ion

de Ion Bozdog

Il cunoașteți toți tot așa de bine ca și mine, căci respirați, simțiți și gândiți la fel cu el. Trăim împreună, toarcem același fir din caierul sorții, țesem aceeași pânză a vieții.

Numai că noi suntem călători și cu firi și apucături schimbătoare, iar el este permanent. Nimic nu-l schimbă și nu-l clinește în rosturile de viață ce și le-a croit după menirea Ursitoarelor și după voința lui Dumnezeu, care l-au fixat de munții și țarina pe care s'a pomenit din vremuri străvechi.

Intreaga noastră ființă poartă prin el pecetea trecutului, trăiește sbuciumul prezentului și hotărârea mare și neclintită de lupte și sacrificii pentru înseninarea și rostitura viitorului, mai drept și mai omenesc.

Despre trecutul lui plin de fapte mărețe ne grăiesc însemnările bătrânilor cronicari care au văzut hotarele moșiei lui strămoșești frângând ca diguri puternice năvălirile limbilor barbare, sau din care s'au ridicat paloșe late și crâncene ce-au împrăștiat pe hrăpăreții ce voiau să-i hărtănească moșia, și figuri mărețe de Domni care, îngenunchind trufia vrășmașilor înconjurători au surpat pragurile despărțitoare și i-au adunat pe toți fiii la același praznic luminat, în casa părintească.

A trăit el atâtea veacuri și soarta nemiluitului rob pe propria-i moșie și n'a fost limbă străină care să nu-l ocărească, nici netrebnic care să nu-i spurce casa și familia, coborându-l până la rândul celor necuvântătoare și apăsându-l ca pe o jivină în țărâna stropită cu sudoarea și apărata cu sângele său.

Când suferințele i-au îngreunat prea tare trupul și răbdarea lui a ajuns la margini, s'a scuturat voinicește umerii și a trecut prin sulii trupurile buhăite de grăsime ale schingiuitorilor săi, aprinzând viesparele lor, arătându-le ce formidabilă putere de pedepsire sălășluște în trupu-i uscat de vânturi și subțiat de nevoi.

În urmărirea drumului său nu l-a îngrozit nici trosnetul oaselor, nici trupurile sfârticate în bucăți ale frunțășilor săi, dar i-a fost scârbă întotdeauna de fețele zămbărețe ale vânzătorilor ca și de sfaturile și amenințările nedreptilor săi stăpânitori.

Răbdarea și încăpățanata credință

ce este socialul. Nu vede dureri. Nu vede mizerii. Când i se cere un ajutor pentru opere sociale, stă cu ușa închisă. Nu dă nimic. Sau dacă dă, ceea ce dă este în mare disproporție cu ceea ce are.

Această lume, văzută la colț de stradă, trece pe lângă un cerșitor-orb cu inima impietrită.

Și întrebarea-mi vine dela

în „dreptatea dumnezească“ l-au făcut să urce toate scările Golgotei, să bea paharul celor mai amare chinuri până a ajuns pe culmea însoțită a destinului său măreț.

Sosit aci, el și-a șters fruntea încruntată de umilirile veacurilor, conștiința biruinții dreptății i-a înseninat fața; ochii lui s'au înălțat spre ceruri cu vâpaia de mulțumiri către Tatăl Dreptății, apoi s'au coborât cu blândețe și iertare spre cei ce i-au ferecat și înșăngerat trupul.

A început un nou traiu. Imnul muncii lui a înveselit câmpii și șesuri, sub farmecul brațului său au svâcnit măruntaiile munților și s'au împodobit văile râurilor cu nenumărate podoabe.

Când vântul răutăților lumii a început să sufle și să se involbureze, Ion, cu conștiința liniștită, ca unul ce n'are nimic de luat și nici de dat, și-a văzut de lucrurile lui în pace. Când au început a sbura dranițele de pe case, a se crepa și năruți pereții și așezări, a plecat ca gospodarul chibzuit la hotarul moșiei spre iscodire și pază, dacă ar trebui.

Mare i-a fost durerea însă când i s'a cerut lui, pentru împăcarea altora, să-și lase averea sfâșiată și când i s'au iscodit fel și fel de vorbe despre răul și chinul lui ce l-ar duce cei din ograda sa.

S'a lăsat pradă descântecelor și farmecelor cu care l-au amețit.

Curând s'au desmetecit cei dimprejur și i-au cerut o mână de ajutor contra nelegiuților. Și Ion s'a sufluit voinicește și a isbit fără milă și cruțare până și-a făcut dreptate. Măinile lui strâng arma și o țin pătimaș, căci simte că ea trebuie să-i aducă întreaga dreptate. El nu cunoaște jumătăți de măsuri.

Lui Ion însă i se cere din nou blândețe și răbdare. Lui i s'au cerut sfășieri pentru pacea altora, iar când e vorba de pacea sufletească a lui și a căseniilor săi este mereu oblojit și descântat cu vorbe frumoase.

Ion nu este bolnav; el este necăjit.

În necazul lui parcă un glas de pe alte tărâmurii îi spune:

Ioane, smulge-te din amorțeală! Stai drept și calcă pe urmele părinților tăi. Proptește-te în puterile tale.

Despre „Astra“

de Eugen Hulea

— Continuare din pag. 1-a —

cluzia, că ele supun unui examen critic nu numai persoanele care dirijează viața „Astrei“, ci însăși problema de fond a îndreptării ei la existență.

Așa dar, critica este mai serioasă decât s'ar părea la început, din acele destul de puține și răslețe articole care s'au scris pe această temă și care sunt semnate, cum subliniam și mai sus, aproape în toate cazurile de tineri care vorbesc în numele generației pe care o reprezintă.

Să fie oare vorba de un conflict între două generații ?!

Oricum ar fi, conflictul există, și el face absolut necesară o discuție mai amplă și mai documentată pe chestia „Astrei“, o instituție cu caracter reprezentativ, în care sufletul românesc transilvănean s'a reoglindit decenii de-a rândul cu toate aspirațiile lui colective.

Din discuția care s'ar naște nimeni nu va ieși păgubit, iar adevărul și realitatea vor putea fi precizate mai presus de insinuări și presupunerii. În măsura în care va fi contestată, „Astra“ se va vedea constrânsă să părăsească discreția pe care și-a impus-o până acum în privința activității pe care o desfășoară pentru îmbogățirea capitalului de suflet și energie românească și din care până azi ea niciodată nu și-a făcut prilej de sgomotoasă și ieftină reclamă.

Nu mă gândesc să anticipez asupra concluziilor la care se va ajunge, dar imi păstrez tare convingerea, că din aceste discuții va rezulta o apropiere sinceră și strânsă în jurul „Astrei“ a acelor energii, care azi stau departe de ea.

Căci câmpul ei de activitate este prea vast și munca prea desinteresată și curată, ca să nu se găsească loc potrivit pentru toți aceia care doresc să-și innobileze existența lor personală prin apostolat pus în slujba neamului.

pentru alinare de dureri și înlăturare de lipsuri ?

Sunt simple întrebări pentru lumea care a trecut pe lângă orbul-cerșitor la colț de stradă și pentru cea multă asemănătoare ei.

Altcum această lume nu va putea scăpa de visu-i urit. Iar visul realitate se va putea face.

Când s'a întors — parcă poate spune cineva: Când? — Grecu nu mai era Grecu. Ținut de subțiori de camaradul mai norocos, plin de sânge pe față, pe veston, pe mâni, un sânge diluat de apa ce cădea din cer, frământat cu noroiu, Grecu a revenit în adăpost, moale, absent.

— Tot un... Brandt... m'a rupt... și pe mine...

Mă n'țeapă ochii; poate de fum.

— Mă băiatule..

S'a urcat un nod în gât.

— Mă băiatule, eu te-am trimis acolo... iartă-mă.

Iar la cea măicuță,
Să nu-i spui drăguță...

Fruntașul se uită la mine și nu mă vede.

Să nu-i spui drăguță,
Că la nunta mea...

— Ei, domnule locotenent... tot

trebuia să meargă... cineva... eu, ori altul... tot una!

Că la nunta mea
A căzut o stea...

— Ți-e foame, Grecule ?

—

— Ia o țigară, mă camarade!

Și fumul asta ce înțeapă ochii ca invizibilele ace de spic ale Crivățului.

Tăcerile dor.

Vorbele dor.

Ca un copil ostent de joacă, frunțașul, moale ca o cârpă, moale de să-l înnozi, a adormit adunat unde-a căzut. Tremură, căne al nimănuși la porți streine, tremură în vis și geme sfârșit cu icnituri de motor în pană.

Ori ești bolnăvioară,
Mioriță mioară...

Compania a 7-a anunță că firul a fost reparat...

Da, firul a fost reparat... a fost reparat... auzi, Grecule, ce anunță compania a 7-a ?

A coborât un înțep pe fire de ploaie și-a înnodat firul rupt de Brandt.

— Țânțarule, comunică înapoi la regiment că legătura cu a 7-a a fost refăcută...

Iar a tunat — Bum-zdrang! — iar a răbufnit ușa de perete. (Nu înjura Țânțarule, nu înjura !)

— Și mai comunică în spate că astăzi, la ora 2 noaptea, frunțașul Grecu Ștefan dela a 8-a a fost rănit... fișa statistică le-o trimite mâne.

Și stele făclii...

Măi trece un ceas.

În cât e azi ?

Ce zi e azi ?

Socoteala o facem, ca în cronici, dela începutul lumii: și au fost anii

7445 dela facerea lumii... Pentru noi începutul e ziua când am intrat pe poziție, adică 27 Aprilie 1942, deci:

— Și au fost ani una mie nouă sute patruzeci și doi dela nașterea Măntuitorului, luna Aprilie, ziua douăzeci și șapte.

Început de cronică, secolul al 17-lea; început de proces verbal, tip jandarmesc, secolul mitralierii și avionului Stuka.

Să legi capetele a două fire, rupi un om ca pe-un găteț.

Nu-i nimic, camarade, mâne o să facem un raport frumos la regiment și-o să te propunem la „Bărbăție și Credință“. Ți-am da „Virtutea militară“, dar vezi tu, camarade, n'ai făcut cine știe ce ispravă: ai legat și tu un fir de altul, treabă de copil. Ai legat firul și-ai fost rupt tu, dar nu asta contează la decorație, ci fapta. Iar fapta e mică, băiatule.

La microscop

Intr'o cabană de munte

Nu e vorba aici de un munte serios, cu piscuri și prăpăstii, ci de o altitudine potrivită, la care pot urca, pe serpentine bine întreținute, cele mai elegante limuzine. În restaurantul cabanei se adună în zile de sâmbătoare tot felul de oameni și printre ei poți face întâlniri cu adevărat senzaționale, care-ți confirmă elementul etern aflător la baza oricărei mari creații artistice.

Iată de pildă la o masă, domnul acela pântecos și jovial, e Falstaff în persoană, așa cum l-a zugrăvit acum atâtea veacuri Shakespeare. În jurul lui trei tovarășe voinice și gălăgioase se distrează pe socoteala lăcomiei lui și se pregătesc de sigur să-i joace șotilele tradiționale.

Omuleții din colț, cu fulare multicolore și neastâmpărați ca niște veverițe. Îți amintesc de scenele zugrăvite cu atâta simț al humorului de Peter Breughel.

Iar lunganul acela făcut parcă numai din vertebre, care se repede cu atâta ardoare să închidă o ușă, să ridice vreun obiect căzut, să ofere cu stângăcie o floare din buchetul pe care l-a cules, e fără îndolală frate bun cu Don Quijote.

Iată și pe Avarul lui Mollère, strecurând cu un gest discret în buzunar cojile de pâne rămase dela vecini, și întorcându-se dela ușă pentru a lua îndărăt un leu din bacșiușul lăsat după multă chibzuială pe masă.

În care operă celebră s'ar putea însă găsi modelul bătrânelului care a intrat acum pe ușă? Poartă pălărie melon, pantaloni bufanți, oprți imprudent subț genunchi, lăsând să se vadă două bețe gelatinoase împachetate cu grijă în ciorapi cadrilați, ghetre cu nasturi și pantofi sport de ultimul model. Monoclu, mânuși de culoare deschisă și un bastonaș grațios completează ciudatul costum de excursionist al acestui ridicol personaj. L-ai căuta în zadar în galeria timpurilor celebre: e un produs al epocii moderne, care-și va lua locul în marea frescă a caricaturilor umane de-abia pentru generațiile viitoare.

Matei Lupu

Numai Asociațiunea transilvană „Astra” ne ajută; se gândește cineva la asta?

Un ceas au vorbit în oameni toate gândurile.

În frunțașul Grecu au scrâșnit toate durerile.

*

Din zece în zece minute Țânțaru controlează legătura cu companiile:

— Allo, Marga... controlul... da... terminat...

— Allo, Margareta... controlul... da... bine...

— Allo, Jupa. Allo, Jupa... Allo!

— Domnule locotenent a 5-a nu răspunde.

Altul la rând.

— Crăciunescule!

De subț priciul meu, unde-și are dormitorul telefonistul Crăciunescu, omul s'a mișcat ca un condamnat în dimineața execuției.

— Trebuie să mergi pe fir, Ioane. Trebuie sună a comandă, a rugăciune, a ceva ce doare nelămurit.

Lichidarea datoriilor din conversiune preocupă de câțiva timp cercurile noastre bancare.

S'a făcut chiar prin presă o susținută propagandă în acest scop. Și, pe bună dreptate, s'a arătat ușurința cu care se pot lichida definitiv toate datoriile din conversiune, astăzi, când produsele agricole înregistrează prețurile cunoscute.

Fără să mai facem istoricul acestor datorii și al conversiunii lor, înregistrăm aici și acum această preocupare de interes general.

Propaganda ce se face pentru lichidarea conversiunii păcătuiește prin neglijarea principiului elementar în viața economică, atunci când sistemul capitalist e dominant: *afacerile sunt afaceri*. Pentru instituția de credit, ca și pentru debitor, împrumutul este o afacere. Nimic altceva. Apelurile sentimentale în problemele economice nu-și găsesc înțelegerea urmărită. Oricât s'ar spune că, împrejurările de azi sunt favorabile debitorilor, cu toate argumentele ce se aduc, nu credem în lichidarea datoriilor din conversiune.

Debitorii dela noi, lipsiți de educația necesară economică, atâtea timp cât nu sunt obligați, nu sunt constrânși prin lege la plata acestor datorii, nu vor plăti.

De aceea statul îi revine datoria întreagă să facă primul pas pentru lichidarea grabnică și definitivă a acestor probleme.

În 1934 prin legea conversiunii au fost sacrificați mulți din cei mai buni cetățeni, care și-au pierdut, în total sau în parte, economiile strănse cu multă trudă.

Dar, o reformă de interes colectiv nu poate ține seamă de nimic și deci vor fi totdeauna sacrificați, mai puțin, natural.

Reforma conversiunii a fost contestabilă necesară în timpul acela. Statul a făcut-o pentru a ușura situa-

ția țăranilor debitorii, a agricultorilor în general, care ajunseseră într'o stare gravă.

Oficial se recunoaște astăzi, că vremurile sunt prielnice debitorilor care au profitat de conversiune și că lichidarea acestora ar fi bine să se întâmple acum.

De perfect acord. Și, acest lucru îl știu toți debitorii care au intrat în conversiune în 1934. Numai că nimeni nu se îmbulzește la ghișeurile băncilor ca să plătească integral datoriile din conversiune. Bilanțurile băncilor noastre sunt dovada cea mai elocventă a acestui afirmati.

De ce oare debitorii dela noi nu caută a se folosi, în propriul lor interes, de împrejurarea actuală, de excepționala situație ce li se oferă?

Răspunsul îl găsim în cele spuse de noi mai sus, că afacerile în comerț sunt afaceri pentru ambele părți.

Datoriile intrate în conversiune și respectiv ratele acestor datorii nu au mai fost o povară pentru debitorii, după 1934. Și indiferent de ce va fi mâine, debitorii dela noi, atâtea timp cât vor considera conversiunea ca o bună afacere pentru ei, nu se vor îndura să o lichideze.

Noi credem că e datoria Statului să normalizeze lichidarea conversiunii din două motive:

— întâi, această intervenție oficială nu se face cu sacrificiul nimănui, deci nu sunt categorii de nedreptățiți, așa cum a fost de pe urma conversiunii

— al doilea, legalizarea lichidării forțate a datoriilor din conversiune înseamnă câștig efectiv pentru debitorii.

O propagandă în acest sens ar avea mai multe șanse de reușită, decât apelurile sentimentale la înțelegere și la bunăvoință.

Din lumea largă

Malaria se transmite și animalelor

Malaria nu este exclusiv o boală a omului, ci se poate transmite dela om la maimuțe, la câni și chiar la lilieci.

Cât de repede crește părul

În ultimul timp s'au făcut cercetări exacte asupra vitezei creșterii părului. Astfel s'a constatat că părul de pe cap crește foarte regulat, până ce creșterea se oprește brusc, cazând după

câțiva timp, pentru a face loc unui păr nou. De asemenea s'a putut constata că creșterea părului nu este aproape de loc influențată de ras sau tuns, de contrastul între iarnă și vară. Părerea mult răspândită la bărbați că vara trebuie să se radă mai des, pare că se datorește sentimentului neplăcut cauzat de excitarea pielei feței prin firele bărbii împreună cu emaniările de sudoare, mai intense în timpul verii. Părul de pe cap crește cu circa 3-13 mm. pe lună, mai mult la vârsta între 15-20 de ani.

— Să mergem, dacă trebuie.

Aceeași baladă, alt cioban.

Se înfășoară în foaia de cort, cu gesturi domoale de parcă s'ar îmbrăca dumineca dimineața, de biserică, ia trusa de lângă frunțașul doborât acum un ceas și se duce ca omul care știe că *trebuie* să se ducă.

Din ușă mai oftează odată:

— Să ne vedem sănătoși, Domnule locotenent!

— Noroc, Ioane!

*

Iar la cea măicuță
Să nu-i spui draguță,
Că la nunta mea
A căzut o stea...

*

Se lasă ceață pe ochi. Pleoapele se închid ca ușile dela pivnițe. Le simți grele, apăsate de cineva. Intinzi picioarele ce trosnesc sec din încheieturi, ca cetina de brad în foc.

Un vis crește în tine cât o patimă fără leac. Pe terasa restaurantului „Transilvania” din Brașov, aglomerată ca un cinema când joacă Fosco Giachetti cu Alida Valli, miros pătrunzător de grătar.

— Băiete, să mai vie cinci halbe cu spumă deasă și douăzeci de mici.

— Vine—e—e!

— Și mai repejor, mă băiatule; mișcă-te, ce dracu...

Guristul și-a pus trombonul de hârtie la gură, ca să i se amplifice răgușala în romanța de sezon:

Femeia,

Ieterna poveste...

Nu 'atreba cine ieste...

— Iacă și halbele; micii vin acum...

— Hai, noroc.

— Noroc!

*

— Să ne vedem sănătoși, Domnule locotenent.

— Noroc, Crăciunescule!

*

Dreptul la unitate și libertate nu este un privilegiu..

Fragment dintr'o cuvântare a I.P.S. Sale Mitropolitul Nicolae al Ardealului

Cu prilejul adunării generale a Asociațiunii Culturale Transilvane „Astra”, care s'a ținut în ziua de 27 Septembrie a. c. în Sibiu, I. P. S. S. Mitropolit dr. Nicolae Bălan a ținut o înălțătoare cuvântare, din care desprindem următoarele pasagii.

„Ne-am întrunit din nou sub steagul culturii noastre naționale, în cadrele venerabilei Asociațiuni „Astra”; sub steagul acelei culturi naționale care ne-a trezit, ne-a întărit conștiința națională, care ne-a dus pe culmile cele mai înalte ale aspirațiilor noastre. În împrejurările grele de astăzi avem datoria să ne manifestăm pentru drepturile Neamului nostru. Și ce putem dori Neamului și Țării noastre? Dorim unitate națională și libertate națională. Și dorința aceasta a noastră este cea mai firească! Ce este mai firesc decât ca fiii aceleiași națiuni să tindă spre unitatea și libertatea națională? Dreptul la unitate și libertate nu este un privilegiu; este un dar al lui Dumnezeu pe seama tuturor națiunilor, nu numai celor mari.

Noi urmăm pilda statelor mari; voința noastră este de a reîntregi hotarele țării și de a aduce în cadrele lor pe toți fiii Neamului. Este cea mai arzătoare dorință, este idealul care trebuie realizat și pentru care vom birui toate puterile potrivnice. Dumnezeu n'a creat popoarele pentru robie. De aceea nu-mi pot închipui că acest război se va termina altfel decât de a da tuturor națiunilor unitatea și libertatea națională. Numai deplina libertate a tuturor popoarelor poate răsplăti sacrificiile de până acum. Observăm că toți se gândesc din ce în ce mai mult la pace. Și noi însețoșăm după această pace. Iar această pace nu se va realiza fără voia Celui de Sus cărui trebuie să ne supunem. Noi am trăit întotdeauna prin credință. De aceea ne punem toată încrederea în Atopternicul, pe care-L reprezentăm pe pământ”.

O motocicletă într'un muzeu

În muzeul German din München a fost expusă renumita motocicletă BMW de 500 ccm., cu care Ernst Henne a realizat acum șase ani recordul mondial absolut de viteză cu 279,5 kilometri pe oră.

Când s'a întors telefonistul de pe fir, nu mai știu. L-am găsit a doua zi pachet, brațe, picioare, trup, innodate balot, subț priciu.

— Doarme?

— Doarme!

— Grecu?

— L-au dus.

— A 5-a?

— Răspunde.

Țânțaru, sleit, și-a proptit capul de clapele centralei. Parcă se scurge vieața din el.

Soare mult năvălește acum pe gemulețul adăpostului.

E vremea să ne culcăm și noi. Noapte bună!

O baladă s'a sfârșit...

Ion Colan

NOAIE

SERIA
II

ANUL
I

PENTRU
MÎNTE, INIMĂ ȘI LITERATURĂ

Nr. 16

SĂPTĂMĂNAL PENTRU CULTURA SATULUI
REDACTAT DE GH. TULBURE

1943

Românii din Secuime

Frați, care și au pierdut graiul

de Ion Sterlopol

II.

Susurul apei povestește și Sgândul urcă pe firul timpului în sus, departe, la vremi de viață românească, la timpuri de liniștită stăpânire a țaranului român pe tot malul, de-a stânga și de-a dreapta Târnavei, unde azi nu se mai aude decât rar graiul românesc.

Cele două biserici apar azi ca două surori orfane. Bodo-gaia, odinioară sat curat românesc, avea două parohii: una ortodoxă și alta unită.

Cele două urme ale trecutului nostru românesc sunt parcă o muștrare pentru noi.

Până în 1919, ceasul sfinteii dreptăți românești, bisericile aveau preoți și creștini credincioși. În 1919 însă murind preotul, altul în loc n'a mai fost adus, iar ultimii credincioși au trecut la reformați.

Uniții au mai păstrat o vreme legătura cu preotul din Cristur, dar se vede că și acesta era numai cu numele preot....

Și astfel, acolo unde răsună melodiosul grai românesc, nu se mai aud azi decât turanice accente de stepă.

Cum a fost cu puțință să se piardă atâtea și atâtea suflete? Lucrul a fost cu puțință în trecut, și din nenorocire el a

Continuare în pagina 6-a

Icoane din viața
satului

Scrisori către săteni Nuntă cu bucluc

de I. L. Ghimbășelu

Când anii îl ia din urmă, flăcăul socotește că i-a venit vremea să-și facă rost în lume, după datina străbună. Părinții lui, — prin rude sau alți prietini, — dibuie zestrea fetelor din sat. După multă chibzuială și socoteală, într-o bună zi, iată-i în casa omului cu fata mare la ușă.

Mai întâiu vine vorba despre arat, semănat, cum umblă vremea; apoi despre popă, dascăl și alte taifasuri, care n'au nicio legătură cu scopul venirii în casa omului. Mai târzior, unul dintre neamuri, aduce vorba c'au venit pentru altceva. (Parcă gazdele nu știau dela început!)

Tatăl fetii, cât din mândrie, cât ca să-și vadă fata măritată, făgăduiește... Și făgăduiește fără să-și mai scotocească încă odată punga.

Ginerele e numai urechi. De mireasă parcă și-a și uitat.

În sfârșit, căsătoria. Găteală multă și cheltuială mare, mare de tot.

După nuntă, socrul mic pleacă în zori de zi la arat și parcă nu se 'ndură s'abată boulenii din calea ce duce la ogorul ce-l dăduse ca zestre. Purcede într'acolo și 'ncepe să-l are.

Văzând fapta socrului, ginerele, la 'nceput mai cu rușine, aduce vorba de făgăduială. Socrul își cam face urechea toacă. Dintr'o neînțelegere se ajunge la ceartă și din ceartă la divorț.

Și așa, minciuna destramă căsnicia și lăcomia mănă omenia.

Sat fără biserică

de Bădica Gheorghe

A fost odată un sat de oameni care, cine știe cum — îndemnați pe semne de duhul cel rău — și-au pierdut credința. Nu mai voiau să audă de Dumnezeu și pace! Părea că lis'a întunecat mîntea cu desăvârșire. Se făcuseră mai răi decât cânele cel turbat. Intr'o bună zi și-au alungat și pe preotul din sat. După aceea s'au năpustit asupra bisericii și i-au dat foc. Bucuroși de ispravă, au lăsat-o să ardă până ce au văzut-o scrum și cenușă. Nimeni nu se mai închina la sfintele icoane. Le-au luat de pe pereți, din casă'n casă și le-au asvârlit pe foc. Femeile tăceau și oftau, bărbaiții își petreceau dumnicile în cârciumă, unde, firește, satana îi încurca în certuri și bătăi. Creștinii din satele învecinate nu mai îndrăzneau să se apropie de acest cuib afurisit, de teamă că, așa sălbateci cum sunt, locuitorii lui îi toacă în cap,

dacă nu din alte pricini, pentru singurul motiv, că cred în Dumnezeu.

* * *

Firește, că Dumnezeu din cer, care toate le vede și le știe, a luat cunoștință și de isprava acestui sat de păgâni turbați. Atunci l-a chemat pe Sîn-Petru la sine și l-a trimis pe pământ cu solia: să îmblânzească pe acești blestemați cu puterea cuvântului și a darului dumnezeesc.

— Du-te, Petre, și caută să-i aduci iarăși pe calea credinții. Eu te ajut și te păzesc — zise Tatăl Ceresc.

Buruiană jelnică

Buruiană jelnică
Nu ești, mândro, vrenică
Să mergi la biserică.

Nice crucea s'o săruți
Nici la popa să te uiți

Că biserică-i sfîntită
Dar tu, mândro, ești gre-
[șită...]

(Din popor)

Sfântul Petru s'a coborît pe pământ în chip de moșneag bătrân. Și mergând el, cu un toiag în mână, pe marginea drumului, se apropia tocmai de satul cu pricina.

Oamenii de la câmp și călătorii pe care-i întâlnea în cale și le spunea încotro se duce, se cam mirau și toți îi dădeau sfatul nu cumva să calce în satul blestemat, că nu se mai întoarce viu. Sîn-Petru însă, știindu-se cu solia sfântă și cu putere mare dela Dumnezeu, merse înainte fără nici-o frică.

Ajuns în sat, intră de-a dreptul în cârciumă. Se așeză sfios la o masă mai lăturalnică și ceru o porție de mâncare. Ca de obicei, cârciuma era ticsită de cheflii și bețivani, care făceau o gălăgie îngrozitoare.

Sfârșitul în scrisoarea viitoare.

IELELE

de Sassu Ducșoara

După cum spune Moș baciu Izvooreanu, Moș Botea, Voicu Drăghici mocanul și toți bacii și ciobanii, care și-au trăit aproape toată viața lor prin munți, prin plaiuri și au umblat prin toate corhăniile, Ielele sunt niște zâne ciudate foarte. Îți fac și bine și rău, dar lucru de mirare, că numai din drag îți fac orice.

Nu-ți poartă ură, ferească Dumnezeu!

Incep a colinda cam pe la începutul lui Cireșar.

Locurile pe unde umblă ele le cunoști ușor.

Umblă numai noaptea. Poți

cunoaște chiar și locul pe unde au jucat Hora Ielelor, Brăul Ielelor, prin plaiuri, prin văi cu iarbă frumoasă și prin luminișuri. Spunea un băietan dela mioare, că i-a povestit Moș Izvooreanu, că mai de mult avea un flăcău din Ardeal la mînzate. Și cânta așa de minunat din fluier, cu atât drag cânta, că-și topea în sunete dulci, tot dorul inimii, toată jalea sufletului, toate nădejdiile și bucuriile lui. Cânta seara când începea codrul a fremăta, cânta mereu până când nici nu-și mai dădea seama ce cântă. Da într'un fel de cântec neînțeles, dar care te

vrăjea când îl ascultai și înzadar te căsneai să-l îți mîntie, că nu îți-l mai puteai aminti nici odată...

I-au spus toți ciobanii mai bătrâni:

— Măi băiete, bagă de seamă, că tu din focul ăla cu care cânti, ai să dai în Cântecul Ielelor, în Hora Ielelor, în Brăul Ielelor și-i păcat de tine, că de-abia îți-a mijit mustața.

— Eh, răspundea flăcăul, nu mi-i frică mie de muieri!

A mers așa până într'o noapte, când mînzărul a început să cânte cu atâta măiestrie, cu atâta foc, cum nu mai auziseră ciobanii în viața lor. Era cântecul ăsta aci vesel, ca o rază de soare, aci trist ca negura toamnelor. Când tremura ca

frunza plopului, când susura ca șopotul pârăului, când era sburdalnic ca o căprioară, când lin ca doina Moșului. Incepea în răstimpuri a se sbuciuma ca valul pământului și se stingea încet ca un foc departe...

Ciobanii și-au făcut cruce și-au murmurat infricoșăți:

— A dat în Cântecul Ielelor! Au încercat să-l oprească, dar pace bună. Cânta mereu, cu ochii ațintiți undeva în hăurile nopții. Au început câinii să mârâie neliniștiți. Oile s'au strâns unele lângă altele în strungă. I-au trecut pe toți sudorile.

— Vin Ielele!

Flăcăul de la mînzate s'a sculat și a luat-o ca dus de puteri nevăzute pe valea Dâlghiului. Nu l-a putut opri nimeni.

Mergea mereu tot mai departe cântând din fluier.

A doua zi l-au găsit ciobanii la cale de șapte ceasuri în munți, rătăcind besmetic, cu zăbulul zdrențuit, fără căciulă, cu picioarele și mâinile însângerate. Când l-au întrebat ce-i cu el, făcea semne. Și au văzut că-i sucise capul într'o parte. Il pocise Ielele jucându-se cu el, de drag ce le-a fost.

— Ehe, puțini știu să cânte din fluier așa de strașnic ca flăcăul de la mînzate, încât să dea în Cântecul Ielelor...

D-nii colaboratori sunt rugați a ne trimite articole scurte.

Românii din Secuime

Frații, care și-au pierdut graiul

de Ion Steriopol

Continuare din pagina 5-a

fost posibil și'n vremea stăpânirii noastre.

Procesul acesta de desnaționalizare al Românilor din ținutul așa ziselor „scaune secuiești” este o crudă realitate istorică și este poate cea mai mare nedreptate și silnicie care s'a comis vreodată asupra unui neam.

Pentru a se înțelege mai ușor de ce acolo, unde odinioară erau Români, iar azi aceștia nu-și mai cunosc și nici nu-și mai vorbesc limba, ci spun doar cu amărăciune „*en oláh vagyok*”, — ca în Bodogaia, în Satul Mare, ca în Viăhița, ca în Doboșeni, Aldea, Mărtiniș, Petecu, Merești, Herculean, și altele, — pentru a nu pomeni decât de județul Odorhei, — voi da aici câteva date asupra acestui monstruos proces istoric.

Se vorbește încă și azi, dar s'a vorbit într'o vreme și mai mult despre Secui și despre dreptul lor asupra unui ținut, care în fond nu le poate aparține, căci acest ținut a fost totdeauna românesc, așa cum documentele și cum dovezile cele mai limpezi ni-l arată.

— Urmează —

Din lumea largă

In timpul războiului se nasc mai mulți băieți

Totdeauna s'a afirmat că în timpul războiului se nasc mai mulți copii de sex bărbătesc decât în timp de pace, dar numai în vremurile moderne s'a putut controla statistic această afirmație. S'a constatat astfel, pe baza celor mai serioase date statistice, că în timp de războiu se nasc 105 sau 106 băieți la 100 de fete. S'a stabilit de asemenea că această precumpănire a bărbaților nu se păstrează cu vremea și aceasta nu numai prin faptul că după trecerea războiului se restabilesc raporturile normale la numărul nașterilor, dar mai ales datorită fenomenului curios că băieții născuți în acești ani de războiu mor în copilărie într'o măsură mai mare decât fetele. Așa că la maturitate numărul lor este egal cu al fetelor, socotit pe fiecare an de naștere.

Cum se explică acest plus de nașteri masculine?

Dacă se ține seama de faptul că bărbații sunt de obicei mai slăbiți în timpul războiului, ar fi de așteptat tocmai dimpotrivă să se nască mai multe fete. Acest lucru se dovedește și prin faptul că în avorturile spontane, numărul fetușilor mas-

Tinerilor, fiți la datorie

Dela datorția de a pune orice element social în serviciul țării, mai ales azi, nu trebuie să lipsim niciunul din fiii ei. Când vezi indivizii că-și trec timpul într'o nepăsare egală cu trândăvia, n'ai încotro și trebuie să rostești cuvântul de mustrare. De vrei să cunoști caracterul unuia tânăr, n'ai decât să te ulți la felul cum își trece timpul liber. La ce-l folosește: la lectură bună sau la alte lucruri de folos, sau și-l pierde în jocuri de hazard ori chefuri ruinate de sănătate.

Spiritul unuia tânăr trebuie să fie continuu activ, căci altfel el se consumă pe sine însuși. Natura pretinde, iubite tinere, să lucrezi până ce obosești, ca să poți avea parte de somn întremător, sănătos și de poftă bună. De acestea omul trândav nu poate avea parte, de aceea el e expus la toate relele și

decade întocmai ca și bicicleta care în momentul opririi se răstoarnă.

Sârguința ne scutește de la cădere. Principiul: nu-ți bate capul cu nimic, ascunde în sine o mare primejdie. Căci: nu-ți bate capul cu munca câmpului și vei ajunge curând un „sărântoc”. Nu-ți bate capul cu sufletul și vei ajunge în scurt timp „un îndrăcît”.

Un trândav e pentru lume o adevărată pacoste. Timpul e aceea ce facem din el: O pregătire pentru veșnicie în mâna celor înțelepți, iar în a celor nebuni un blestem, o pregătire pentru veșnica osândă.

Dacă ar fi să-ți dau o povăț, aceasta este: Nu lăsa, tinere dragă, să-ți scape nicio clipă din viață, fără ca ea să însemne ceva folositor.

Trândăvia constituie o mare ofensă pentru omenime. Nu uita

că a împinge la o roabă, sau a purta sapa în mână, cu toată sârguința, e un lucru mai cuminte decât a înnota în belșug și în lux.

Trândăvia se pedepsea odată, în Anglia, cu moartea. În primul rând, vinovatul era bătut. În al doilea, i se tăia partea de sus a urechii. În ultimul rând era aruncat în temniță. Dacă era vinovat de crima de vagabondaj și de trândăvie trebuia să moară ca un făcător de rele și dușman al binelui de obște: *pedeapsa cu moartea*. Care din voi, tinerilor, se va împotrivi declinului salutarelui dispoziții, care vă silește pe voi să vă întrebuițați în întregime toate facultățile sufletești și trupești spre binele vostru, în primul rând și apoi spre folosul comunității întregi.

Pr. Gh. Fl. Preșmereanu

A v i z

Cărțile, revistele, manuscrisele de articole și scrisorile destinate „Foi pentru minte, inimă și literatură” se vor trimite la adresa d-lui Gh. Tulbure, Brașov, str. Dorobanț 13.

Oameni care se bucură de înțepătura albinelor

Da! Este adevărat că există oameni pentru care veninul lăsat de înțepătura albinelor este o mare binefacere. Nu numai că nu doare, dar tocmai această otrăvă le domolește durerile de care sufereau. Nu mai că în loc să pună albina direct pe piele, au grijă să cumpere otrava dela farmacie și în cel mai rău caz să pună un medic să-l înțepe el în locul albinei, injectându-le veninul extras.

S'a constatat de multă vreme că veninul produs de albine are o influență binefăcătoare în durerile reumatice și în alte dureri. Ca să fie extras, trebuiau până acum sacrificate albinele, deoarece, cum se știe, acestea în momentul în care înțepă își lasă acul în rană și odată cu el părți din corpul lor, așa încât mor. De curând s'a pus însă la punct în Germania o tehnică, care lasă albinele în viață, colectându-se totuși numai veninul. Datorită acestei metode se poate colecta otrava vindecătoare dela albine tinere pline de vigoare și nu dela bătrâne destinate sacrificării ca până acum. Albinele continuă să fabrice și miere și otrăvă... ca și oamenii.

A V I Z

Rugăm pe toți colaboratorii noștri să ne trimită articole SCURTE

Articolele lungi sunt tem nevoiți din lipsă de spațiu să le cunțim, — operațiile delicate și deopotrivă de neplăcută pentru noi ca și pentru autor.

Eroii noștri

Bran-Poarta

Gh. N. Voinescu-Dobrogeanu

Sublocotenent

Un erou al cărui suflet nu-l poate uita satul.

Născut la 16 Octombrie 1912 în comuna Bran-Poarta din părinții Nicolae și Maria Voinescu.

A studiat, după terminarea școlii primare din sat, liceul comercial din Brașov și Academia Comercială din București.

A fost funcționar la Casa Asigurărilor Sociale din Brașov, bine apreciat de superiorii săi și iubit de colegi.

Sublocotenent de rezervă într'un batalion de V. M.

Plecând pe front a căzut vitejește la NISCH ORELJ, fiind înmormântat la 7 Februarie 1942 în parcul spitalului Kommarka.

culini este mai mare decât al celor feminine în timpul războiului. Pe de altă parte, femeile lucrând mai mult și mai greu în timpul războiului, ar fi și datorită acestui fapt de așteptat o scădere a numărului băieților născuți. Și totuși se întâmplă contrarul. O primă explicație, parțială, trebuie cătată în faptul că în timp de războiu se fac mai multe căsătorii, așa încât se nasc mult mai mulți prim născuți, care după reguli bine cunoscute, sunt mai des băieți decât fete. O a doua explicație, mai puțin bine dovedită se bazează pe alimentația din timpul războiului, care este totdeauna deosebită de cea din timp de pace. Alimentația ar explica de pildă că, după ce răz-

boiul a trecut în Germania, a durat încă 6 ani după războiu precumpănirea băieților noi născuți asupra fetelor. În orice caz, știința n'a reușit încă să lămurească limpede felul în care natura caută să înlocuiască pierderile provocate în rândurile bărbaților, de focul războiului.

Cele mai fine țesături pot fi făcute din cânepă

Una din cele mai durabile țesături cunoscute de om este pânza făcută din cânepă. Dar ce țesătură aspră dă firul obținut al cânepii lung, gros și nu îndejuns de mlădios. Și cât de neplăcut mirositor și de ne-

sănătos este „topitul cânepii” în bălți.

În lungi și ingenioase cercetări Kaiser Wilhelm Institut pentru textile a reușit ca printr'un tratament chimic al firelor de cânepă să producă fire noi subțiri, fine, mlădioase, dar având aceeași rezistență ca și firele grosolane, obținute pe cale obișnuită. E un procedeu analog oarecum unei dizolvări a fibrelor textile, care este apoi trasă din nou, cam cum se întâmplă cu mătasea artificială. Se obține astfel o scamă de cânepă fină ca de bumbac, în locul călților de altădată.

Puiu de Moș

Sdrențuros, cu pălăria pleoștită pe ochi, cu fața suptă, cu privirea stinsă, purtând în spate legătura cu donicioare și ciubărașe albe, încrustate cu semne negre ca și sufletul său imaculat sgarbat de durere; la gât cu traista sburlită de fluier, puil de Moș pare o statueta a mizeriei...

E ostenit și lihnit de foame ca un câne fără de stăpân. Și-a ales un colț, un loc de siguranță, lângă un burian...

Surtucarii trec grăbiți, izbindu-se unii de alții, mânați fiecare orbește în goana vieții... Rar se coboară câte-o privire asupra lui și atunci înflorindu-i o rază de nădejde în ochi, întinde fluierul: „Cumpără, Domnule! Cumpără...”

Dar a fost o amăgire. Desnădăjduit de atâta rugămintă zadarnică și biruit de atâta frământare chinuitoare, se lasă pe pragul vitrinei de alături. Își așează grămăjoara de colite și ciubărașe lângă el, alege un fluier din traistă, îl duce la buze și începe a zice o doină...

Pare că vine dintr'un mormânt. Unii din trecători o aud ca prin vis, tresar, dar trec înainte... Aceștia-s băgătașii. Alții își întorc privirea nepăsătoare spre micul doinaș, stăpânindu-și un zâmbet ironic: „Ce-o fi asta?” Aceștia-s veneticii... Dar nimănu-i nu-i trece prin cap, că aceasta e doina pe care o cânta Avram Iancu, răzător prin munți, înnebunit de durerea înfrângerii. Nimănu-i, că acest puil de Moș e un strănept al vreunui erou de-a lui Horia, cel tras pe roată sau de-a lui Iancu, regele munților.

Acum trece prin fața lui o doamnă cu un copilăș de mână...

— „Mămico, cumpără-mi un fluier...”
— „Ei!” — se răstește doamna enervată, trăgându-și odrasla după ea. Dar băiatul nu se lasă târît. Se proptește în piciorușe și se roagă cu glas plângător:

— „Zău, mămico, cumpără-mi un fluier...”

— „Ai înnebunit, copile? Ce să faci cu el?”

— „Vreau să 'nvăț și eu să zic, mămico... Imi place mult... D-l învățător ne-a spus că e cel mai frumos instrument muzical.”

— „Ia auzi prostii! Da ce, tu ești cioban dela munte?”

— „Mămico, mămico... începe a se scânci băiatul.

Puul de Moș sare dela locul său și venind în ajutorul băiatului, rostește: „Cumpără, Doamnă, e numai cincizeci de lei!”

— „Cată-ți de treabă, măi țigane... Ce, de fluier-mi arde mie?...”

— „Să ierți cocoană, dar eu nu-s țigan și n'a fost neam de neamul meu...!”

— „Ei, atunci ești cerșitor...”

— „Nici cerșitor cocoană. Eu is Moș...”

În ochii moșului se aprinde un fulger de mânie. Scoate un fluier din traistă... îl pune în mâna copilului uitat și înhățându-și legătura cu ciubărașe și donicioare, o aruncă pe spinare, apoi întorcând spatele cocoanei prostite, cu pași mărunți dar bărbătești se pierde printre trecătorii grăbiți...

Lavinia Scurtu

Alfi îniericare au drept la amânare pentru studii

Comunicat Nr. 265.

În conformitate cu Ordinul M. St. M. Nr. 168.600/1943 și urmare la Comunicatul Nr. 265 din 18 Septembrie 1943 se aduce la cunoștința tinerilor interesați că mai au dreptul la amânare pentru studii și următorii:

1. Tinerii din clasa 5—8 secundară Ctg. 1946 și 1947 care au fost repețenți din orice motiv în clasa actuală sau precedentă.

2. Elevii din clasa 8-a secundară Ctg. 1945 care repetă această clasă, sau clasa precedentă, oricare ar fi motivul repețenței.

3. Elevii care au până la 2 ani întrerupere de școlaritate.

4. Elevii din școlile de subingineri și cei dela școala de conductori cadaștrali Ctg. 1946 și 1947.

5. Elevii dela școala de subingineri și școala de conductori cadaștrali Ctg. 1945 în ultimul an, cu respectarea dispozițiilor Ord. M. St. M. Nr. 168.600/1943.

6. Studenții absolvenți anul 1, de la Facultățile de științe pot concura la examenele de admitere în Facultățile de medicină umană, veterinară, farmacie și școli politehnice.

7. Tinerii aflați sub arme, clasați pentru serviciul auxiliar se pot prezenta la examenele de admitere, în Facultățile cu secții de pregătire militară.

Sfințirea unei troițe la Vlădeni

Duminecă, 10 Oct. a. c. s'a săvârșit, cu deosebit fast, sfințirea unei troițe pe locul numit Valea Perșanilor, unde sunt marile lucrări ale variantei de cale ferată Brașov—Sibiu.

Monumentul a fost ridicat din îndemnul d-lui comandant al Detașamentului de lucru căpitan Dumitru Dinu, Ing. Insp. I. Rosmănică și a harnicilor colaboratori Ing. Roșianu și Margine.

Actul sfințirii a fost săvârșit de P. C. Preoți Alex. Florea și Virgil Nastea, care au arătat folosul sufletesc al acestui act, în mijlocul unui șantier de muncitori și soldați.

Abonații

sunt rugați să ne încunoștințeze ori de câte ori nu primesc ziarul regulat. Dela tipografe expedite se face normal dar, se vede treaba, pricina neprimirii la timp sau de loc, în altă parte trebuie căutată.

Și o vom căuta.

De pretutindeni

Respirația la bătrânețe

Medicul german dr. J. Hermannsen a făcut cercetări asupra respirației oamenilor bătrâni. În tinerețe și la vârstele mijlocii rezervele de respirație sunt atât de mari, încât nu pot fi epuizate chiar la cel mai mare efort. Acestea sunt așa numitele rezerve ale bătrâneții. Prin micșorarea continuă a elasticității țesutului plămânilor și prin diminuarea posibilității de mișcare a celui pieptului, respirația pierde la bătrânețe majoritatea rezervelor. Bătrânețea face inevitabile o serie de limitări ale respirației, dar printr-o viață chibzuită și printr-o activitate sportivă sistematică se poate menține o mare parte din rezerve chiar la bătrânețe, așa încât și omul bătrân mai poate efectua munci oboșitoare, micșorându-se și pericolul îmbolnăvirii plămânilor.

Desvoltarea instrumentelor chirurgicale

Chiar la craniile preistorice s'au constatat semne ale unor operații chirurgicale. Uneltele folosite erau din piatră. Din epoca de piatră s'au găsit cuțite de operație din cremene, obsidian și alte materiale dure. Numeroase descoperiri de vechi instrumente egiptene, folosite la amputații și la operații pentru îndepărtarea calculilor biliari, dovedesc că intervențiile chirurgicale erau cunoscute chiar în antichitate. În orașele Pompei și Herculaneum s'au găsit instrumente dentare și pentru facilitarea nașterilor, sonde de tot felul etc. Odată cu progresul tehnicii s'a perfecționat și executarea instrumentelor chirurgicale. Dela începutul secolului trecut Germania stă în fruntea țării producătoare de instrumente medicale, prin care se ofer chirurgilor posibilitățile cele mai variate. Pentru operațiuni plastice, acoperirea rănilor care se vindecă greu cu piele sănătoasă, etc., au fost lucrate cuțite cu tășuri speciale; galvanocaustica a cerut noi instrumente, precum și perfecționarea chirurgiei creierului și a ginecologiei. Toate instrumentele chirurgicale, în deosebi toate cele pentru tăiat, trebuie să fie foarte rezistente în contra influențelor chimice și termice, date prin sterilizare. Pentru darea celei mai bune forme instrumentelor garantează colaborarea dintre producătorii de instrumente și clinicile universitare. Realizări extraordinare se crează în colaborare cu industria optică germană: sonde prevăzute cu lumină, oglinzi sau aparate fotografice, care permit fotografierea în colorii a interiorului corpului, de mare importanță atât pentru diagnoze cât și pentru intervențiile chirurgicale.

Colaboratorii

noștri sunt rugați să ne trimită articole scurte.

CONTABILI

Se angajază: 4 contabili(e) cu bune cunoștințe în contabilitate și materiale, 1 ajutor de inginer cu practică, 1 desenator. — A se adresa „Industria Lemnului din Codlea”.

Parchetul Tribunalului Brașov

Cererea înregistrată sub Nr. 10868/1943

Domnule Prlm-Procuror,

Subsemnatul Copos Ioan, refugiat din comuna Țigan, jud. Sălaj, domiciliat în Brașov, Str. Vulcan N., vă rog să binevoști a dispune îndeplinirea formelor legale pentru reconstituirea extrasului de naștere al fiicelor mele: Floarea, născută la data de 22 Decembrie 1934, Maria născută la data de 5 Septembrie 1936 și Livia născută la data de 16 Decembrie 1940, toate de religie gr. cat., născute în comuna Țigan, din părinții Copos Ioan și Aurica Copos născ. Crișan, de religie gr. cat., căsătorii legitime.

Propun martori pe: Meleg Ioan, Brașov Str. B. Musolini Nr. 15 și Herța Vasile, mecanic la Uzinele „Astra” Brașov.

Cu stimă:
Copos Ioan

Nr. 10868/1943

30 August 1943.

Noi, Prlmul - Procuror al Tribunalului Brașov,

În conformitate cu dispozițiile art. III din Decretul-Lege Nr. 4062/1943, referitor la reconstituirea actelor de stare civilă ale refugiaților din 14 Decembrie 1940, invităm autoritățile și persoanele care dețin extrasele sau alte înscrisuri referitoare la actele ale căror reconstituire se cere prin petițiunea de mai sus, să le depună de urgență la acest Parchet.

Prlm-Procuror

A. Matci

Secretar

A. Vâlceanu

BABY GRIS
-ESCULAP-

ESCULAP
SAR

LABORATOR DE PRODUS
CHIMICU-FARMACEUTIC
BUCUREȘTI
TELEFON 5.03.39

GRIS CU CALCIU
PENTRU COPII SUGARI

Cel mai bun și cel mai indicat ALIMENT PENTRU COPII SUGARI pentru că este bogat în clucide, în protide și conține Fosfat de Calciu tribazic, care se asimilează aproape în întregime și e foarte necesar în epoca de osificare și de apariție a dinților

Tipografia „Astra” Brașov caută

ucenici români

NOI nu avem subvenții dela nimeni.

TIPOGRAFIA

„ASTRA”

Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie

Telefon 1102

Aveți încredere într'o întreprindere curat românească.

Atelierele: Str. Lungă No. 1. (în curtea cinematografului „ASTRA”)

Tămăduiți-vă cu AJUTORUL PIANTELOR DE LEAC!

● Puterea tămăduitoare a plantelor a fost observată din timpurile cele mai îndepărtate. Într'adevăr, Dumnezeu a pus minunate leacuri în florile, frunzele și rădăcinile plantelor ce cresc prin munți și pe câmpii.

● Din păcate, de cele mai multe ori, plantele au fost folosite fără pricepere.

● Povești bune pentru folosirea lor, precum și multe îndrumări către o viață mai sănătoasă găsiți în cele 80 de pagini ale broșurii No. 14, pe care o veți primi în câteva zile dacă trimiteți azi bonul de mai jos împreună cu 20 de lei în mărci postale către Laboratorul Vorel.

Laboratorul VOREL Piatra-N.

BON No. 12
pentru broșura nr. 14
Tăiați acest bon și trimiteți-l împreună cu 20 lei în mărci postale către LABORATORUL VOREL PIATRA-N.

Informațiuni

Abonamente de sprijin

Camera Sindicală a Agenților Oficiali de schimb Bucu- rești	Lei 10.000
Comitetul Bursei București	5000
Constantin Mușatescu, București	2000
Profesor L. Simionescu, București	1000

*

Pentru crucea monument de pe Tâmpa

Două instituțiuni din București luând cunoștință de inițiativa brașoveană pentru ridicarea unei cruci-monument pe Tâmpa, se înscriu în primele rânduri ale donatorilor pe lista nr. 179.

Gestul, venind din cetatea în care atâtea obligațiuni naționale sunt, de multe ori, uitate, subliniază prin el însuși sentimentele conducătorilor acestor instituțiuni, dovedite prin fapte și cu alte prilejuri.

1. Comitetul Bursei din București
Lei 10.000.

2. Camera Sindicală a Agenților
oficiali de schimb, București Lei 10.000.

*

Erată

În articolul „In marginea evenimentelor” din Nr. 78 al Gazetei pag. 1 col. 1, la rândul 5 din ultimul aliniat se va citi „24. X. 1918” și nu „24. X. 1943” cum greșit s'a cules.

*

Dela Universitatea liberă muncitorească

Duminecă, 17 Oct. la orele 11.30 în sala „Astra” va vorbi în cadrele univ. libere muncitorești d-l prof. univ. N. Mărgineanu despre „Condiția umană a muncitorului”.

După conferință urmează programul artistic-cultural susținut de secția M. L. a uzinelor U. A. B.

*

Spectacole

În sala Teatrului „Letea” Zărnești organizația „Muncă și Lumină”, Echipa teatrală a Secției „Letea” Zărnești va reprezenta duminică, 17 Octomvrie 1943 orele 18, **Mușcata din fereastră** comedie în 3 acte. La reprezentație va asista și autorul, d-l Victor Ion Popa. Începutul la ora 18 precis.

*

Taxe pentru apărarea pasivă

Având în vedere că prin decizia Nr. 6094 | 1943 s'a înființat o contribuție pentru apărarea pasivă egală cu 20% din taxele încasate de R.I.M.B.:

Se atrage atențiunea că în conf. cu art. 16 din legea Nr. 224 publicată în Mon. Of. Nr. 81 din 6 Apr. 1943 această taxă se împarte în părți egale între proprietar și fiecare chiriaș, astfel că aceștia sunt obligați a restitui proprietarilor cota-parte din sumele achitate în contul contribuției de apărare pasivă.

Cronica Războiului

de Mardare Mateescu

Conferența celor trei puteri

Actualitatea săptămânii este stăpânită încă de preparativele conferenței dela Moscova, care va avea loc între miniștrii de externe ai Statelor Unite, Mării Britanii și Uniunii Sovietice. În ce privește punctul de vedere german în legătură cu această reuniune aflăm că cercurile politice din capitala Reichului, deși nu-și pot da încă perfect seama de tergiversările aliaților în realizarea acestei întâlniri diplomatice, sunt totuși preocupate de soarta politică a Europei.

Berlinul, deși recunoaște în modul cel mai leal că niciun fapt nu îndreptățește să se vorbească despre o încordare între aliați, neexistând încă baze suficiente în acest sens, recunoaște însă și cealaltă latură a situației, că Englezii și Americanii nu și-au închipuit ca

lucrurile să ia o astfel de întorsătură, încât să ducă până la capitularea lor în fața Moscovei. Este deci remarcabilă precizarea purtătorului de cuvânt dela Wilhelmsstrasse, că sovieticii se folosesc de vechea rețetă a d-lui Churchill, lăsând pe Englezi și Americani să fiarbă în propria lor zeamă.

Asupra intențiilor rusești reținem o remarcă destul de sugestivă, sau poate chiar prea sugestivă, făcută de d. *Matuszewski*, fost ministru de finanțe polon, deci unul care cunoaște mai de aproape lucrurile: *Planul sovietic este simplu, războiul din Europa trebuie să se încheie înaintea războiului din Asia. Anglia și America trebuie să rămână cu mâinile legate în Pacific, iar Rusia cu mâinile libere în Europa.*

Atitudinea guvernelor emigrante

Neliniștea este vădită cu deosebire în cercurile guvernelor emigrante. Punctul de vedere al Polonezilor îl cunoaștem și ei scontează mai mult pe concesiuni din partea Rușilor decât să admită concesiuni din partea lor. Au doară în mână atuul de a fi pornit cei dintâi la războiu pentru Anglia. Cât privește guvernele emigrante stabilite la Cairo, acestea privesc cu oarecare neîncredere începerea conferenței, în sânul lor făcându-și tot mai mult loc încrederea că d-nii *Eden* și *Hull* ar avea puteri depline din partea guvernelor lor în ce privește acordarea unor concesiuni întinse, spre a obține cu orice preț un rezultat general pozitiv din această conferență.

Guvernele emigrante dela Cairo își exprimă chiar convingerea că orice înțelegere între Statele Unite și Rusia este posibilă, dacă aceștia vor face concesiuni în legătură cu războiul americano-japonez, fie că va fi vorba numai de punerea la dispoziție a unor puncte strategice. Insuși faptul că presa americană și engleză militează pentru o coordonare a politicii cu atitudinea Kremlinului nu inspiră prea mult optimism acestor cercuri, fără să se mai vorbească de atitudinea opoziționistă a majorității populațiilor din Grecia și Jugoslavia, față de guvernele emigrante și lenta dar completa lor orientare către

Moscova, pe care o anunță ca pe un fapt veridic ziarul „Observer” din Londra.

Iată deci o serie de fapte, care ne previn asupra auspiciilor sub care se va desfășura conferența celor trei miniștrii de externe aliați. Problema Mediteranei capătă și ea aspecte noi, scoțând în relief amănunte din cele mai demne de reținut. Astfel, Turcia caută să-și consolideze cât mai mult situația ei neutrală, pentru a nu fi angajată în concesiuni pe tema strâmtorilor. Iar Italiei, despre care Englezii susțineau că chiar învinsă trebuie menajată și trebuie întrebuințată ca un colaborator în organizarea Africii, i se refuză titlatura de posesoare a imperiului etiopian și a regatului albanez, prin notificarea Regelui Victor Emanuel și Mareșalului Badoglio.

Rușii afirmă că misiunea conferenței este să discute unificarea eforturilor comune de războiu, cu scopul de a-l scurta cât mai mult. S'ar putea să fie adevărat, căci motivele le-am văzut mai sus. Ei afirmă chiar că la Moscova nu se vor discuta viitoarele frontiere europene ale Sovietelor, așa cum nu se vor discuta cele ale Statelor Unite. Dar în același timp, d-lui Cordell Hull i se atribuie intenția de a obține cu orice condiții concesiuni sovietice îndreptate contra Japoniei. Această conferență tripartită are deci de răspuns la multe și paradoxale întrebări.

Mersul războiului

Deși deocamdată e mai mult un fapt diplomatic, putem totuși socoti ca un fapt de războiu concesiunile făcute în insulele Azore de către guvernul portughez în favoarea strategiei engleze. Portugalia socotește acest act ca unul ce nu o poate exclude din rândurile neutrilor, iar Englezii îl socotesc ca un act de amicitie, bazat pe un vechiu tratat de alianță din anul 1393 și diferite alte tratate, între care cel mai important e unul datat din anul 1737.

Presa germană însă comentează acest fapt ca un nou act de șantaj al Englezilor și cu toate că îl atribuie unei presiuni din partea aliaților, făcută sub o formă ultimativă, nu neglijează să sublinieze că „acest eveniment are toate caracterele unei flagrante călcări a neutralității”. Mai ales prezența Americanilor pe teritoriul Azorelor, dat fiind că la 1393 America nici nu era descoperită, indică pentru presa germană premiza cea mai sigură a șantajului exercitat în comun cu Englezii.

Frontul din Italia

Asupra situației de pe frontul italian nu ne parvin știri noi merite a reține atențiunea. Iar în ce privește declarația de războiu făcută de Badoglio Germaniei, ea a fost înregistrată cu ironie la Berlin, unde se socotește că această măsură nu comportă nicio consecință practică.

Frontul din răsărit

In afară de rezistența germană în sectorul Melitopol—Marea de Azov, unde Rușii au masat importante forțe, înregistram operațiile pline de succes ale Germanilor pe Niprul mijlociu, care au drept scop despresurarea atât la Sud, cât și în Nord a Kievlui.

In sectorul mijlociu și în regiunea dela gura Pripetului, toate încercările rusești s'au lovit de apărarea germană perfect organizată.

Gazeta Transilvaniei

E susținută de abonații ei.
Asociațiunea „Astra” Brașov
împlinește tot ce nu se ajunge.
Se gândește cineva la asta?

„GAZETA TRANSILVANIEI”

Redactor responsabil
ION COLAN

Redacția și Administrația
B R A Ș O V
B-dul Regele Ferdinand No. 12
TL 1513

Abonamentul anual Lei 400
Autorități și Societăți Lei 800
Membrii „Astrei” din
comunele jud. Brașov
și refugiații săteni din
Ardealul de Nord Lei 200